

Per Åsbrink (2)

Per Åsbrink var under lång tid (1955-73) Sveriges riksbankschef och en mycket omskriven och delvis omdebatterad person. Under min tid i industridepartementet kom jag under några hektiska månader arbeta mycket nära denne mytomspunne person. Bakgrunden var att storvarvet Götaverken i Göteborg var i akut kris, det var i början av 1971, och regeringen beslöt att tillsätta en kommission med uppgift att, om möjligt, rädda varvet. Per Åsbrink utsågs till kommissionens ordförande, och jag till sekreterare. Så här beskriver jag i boken ett möte med Åsbrink på tu man hand, och också en incident där han irriterat skäller ut mig för att jag tagit ett initiativ utan att fråga om lov (sid 147-149).

”Det är klart att jag minns ett antal händelser från de här intensiva månaderna särskilt tydligt. Inte minst tack vare Per Åsbrink. Den allmänna mediabilden av honom som överstepräst i bankSverige och en ekonomisk-politisk kändis, det ihärdiga ryktet om hans tuffhet, och – när man träffade honom – det mustiga språket och den starka personligheten, allt gjorde att man minns. Vid ett tillfälle, det var ganska sent under kommissionens arbete, jag höll på att skriva på slutrapporten, kommer han plötsligt och helt oväntat in på mitt lilla rum i ena änden av statsrådskorridoren på departementet på Storkyrkobrinken. Han har en svart lapp för ena ögat, en sådan man får efter en operation, håret är lite på ända, och med sin karaktäristiska blandning av blyghet och framfusighet, säger han något i stil med: ”Du, jag har skrivit om några sidor, det var inte bra.” Vi går igenom det han ändrat i texten, jag kommer ihåg hans långa meningar med bisatser i bisatser, och att jag tänkte att det här blir heller inte bra.

Plötsligt säger han: ”Jag lånar telefonen.” Ståendes vid mitt skrivbord ringer Per Åsbrink upp Gunnar Sträng, och jag får höra hur han beskriver läget för finansministern, och med något förhöjd röst talar om hur han ville ha det. Med reservation för att ordvalet var ett annat (men inte budskapet) säger Åsbrink slutligen: ”Det ska du ha klart för dig att blir det inte så här kan du ta förhandlingen med Saléns själv.” Jag hade i verkligheten fått uppleva det som lite på skämt, lite på allvar brukade sägas i kanslihuset vid den här tiden, att det finns bara två personer i landet som framgångsrikt kan ta fighten med Gunnar Sträng, den ena är Bertil Olsson (legen-darisk generaldirektör för Arbetsmarknadsstyrelsen), den andre är Per Åsbrink.

Det finns också annat att berätta.

Tidsschemat för kommissionens arbete hade varit pressat. Det hade det också varit för mig som sekreterare, jag skulle hålla koll på att alla delprojekt och pågående analyser höll tidsplanen, och för att klara det krävdes att jag då och då tog egna initiativ. Ett av dessa ledde till en rejäl utskällning av Per Åsbrink. Dessutom inför kommissionen. För att få fram en uppdaterad kontrollbalansräkning för Götaverken i tid till ett inplanerat sammanträde med kommissionen gav jag en revisionsfirma, jag tror att det var Peat Marwick, uppdraget utan att fråga någon om lov. Vid sammanträdet säger Åsbrink i irriterad ton: ”Vem är det som har tagit

fram kontrollbalansräkningen, det är inget jag har bett om.” Jag fick veta att det inte var så det skulle gå till, jag borde ha frågat först. Jag argumenterade för att det inte fanns tid, kanske hade jag sökt Åsbrink utan att få kontakt, och därför hade jag tagit ett eget beslut. Att jag argumenterade för min sak gjorde Åsbrink ännu mera upphetsad, och förbannad.

Då händer det som jag aldrig kommer att glömma. En av ledamöterna, Torsten Henrikson, fd socialdemokratisk kommunpolitiker, Göteborgs starke man en gång i tiden, nu en äldre herre med mycket pondus, säger att han för sin del tyckte att Pettersson hade gjort helt rätt. Det var väl utmärkt att kommissionen fick ta del av en aktuell kontrollbalansräkning. Det fanns hur som helst inte tid att nu käfta om en sådan bagatell. Med det sattes punkt för den diskussionen.”